

Bulàggna, Bulàggna...

Girundlând in scûter pr i vièl, quand ai ò vèsst cla reclâm què sàtta, a m sàñ quèsi cumòs. Mègga par la publicitè, nâ, mo int al vâdder la paròla "Bulàggna" scrètta acsé, con cal zirculén sâura la "a" e la dâppia "g"! Quassta che què l'é una bèla sudisfaziàn par tòtt i amîg dla "Bâla dal bulgnais" e in particulèr par Dagnèl Vitèli che, insàmm al profesâur Luciano Canepari dl'Università ed Venèzia, fonòlog ed valâur mondièl, i an strulghè tòtt i sgnén nezesèri a scrîver cum vâ al nòster dialàtt (e anc tòtt chi èter!).

Cunplimènt anc ai sgnâuri ed *Sky* e *Fastweb* che, e a n savàn brîsa in che manîra, i an cgnusó l OLM (*Ortografia Lessicografica Moderna*) e i l'an mèssa in pràtica.

F. C.

Tirèr int al ciâp...

Int al linguâg' di nûster bravèssum canpanèr, "tirèr int al ciâp" al vòl dir sunèr âl canpèn, cum a vdî fèr int la fòto què ed banda. Fèr sunèr chi quâter brónnz ch'ai é là só pr âria, int al canpanèll ed San Pîr, una mâsa ed pió ed 60 quintèl ed ròba in muvimânt, al n é brîsa un quèl fâzil e ai é bisâgggn d una scuèdra ed 12/13 canpanèr.

Al dâpp-mezdé ed Pâscua a sàñ andè a fèr un girtén in zànter. Pedgând in mèz a vî *Rizzoli*, a un zèrt pònt ai ò

sintó la vâus incunfundébbil dâl canpèn ed San Pîr, che però l'èra quèrta quèsi dal tòtt dal schitarè ed *Beppe Maniglia*. Pòst che ste artéssta al m é senpàtic, a m dmand s'al fòss pusébbil fèr in manîra che, cäl vòlt ch'ai sâñna âl canpèn, Beppe e tòtt chi sunadûr ch'i én strumnè par piâza, i stèssen zètt. Invèzi nâ, scadagnón al fâ quall ch'ai pèr e acsé ónna dâl tradiziàn pió bèli dla nòstra zitè, qualla dâl canpèn sunè ala bulgnaisa, la vén strasinè. E chi ragâz ch'i én là só a fèr dla fadîga, i sâñnen par l'âria ch'îra.

Alâura, bisugnarèv che un quelcdón al s tulèss l inpàgg ed coordinèr tòtta sta sinfunî. Quand? Alâura: pr âl canpèn ed San Pîr am vén in amânt stî dé che què: al dâpp-mezdé ed Nadèl; al dâpp mezdé ed Pâscua; quand ai é la Madòna ed San Lócca; par san Pîr e Pèvel ai 29 ed zógggn. E pò ai é al canpanèll ed San Ptronì, in dóvv i canpanèr i sâñnen ai 4 d utâbber. L'é anc una questiàn ed rispèt e d aprezamânt par la pasiàn di nûster canpanèr, che con la sò fadîga i s regâlen la belèssima emozziàn dla mùsica dâl nòstri canpèn.

F. C.

Quassta l'é la "gròsa" ed San Pîr, un canpanân ed pió ed 30 quintèl. La fotografîa l'ò fâta mé dal 1985. F.C.

Quand as dîs avair vóija ed lavurèr

Ai ò pruvè ed farmèrel pió d una vòlta, mo gnînte da fèr: ló al s lîva só in vatta ai pdèl e in un âmen al sparèss in mèz al tràfic. A n sò gnanc cum al s ciâma, e invèzi am piastrèv intervistèrel, dmandèri cum l'é neda l'idè ed fèr dâl cunsâgggn in...biziclatta.

Ed sicûr av srà capitè anc a vuèter d incuntrèr ste fenòmen ed bôna volontè, ch'al còrr tòtt al dé par Bulaggna a cunsgnèr d incòsa, a pât

ch'al stâga dânter a cal casân ch'l à muntè int la sò stranéssima biziclatta. Un quèl l é zèrt, ste ragazèl l à dla gran óssta e un físic d azâr: chisà se un dé o cl èter a arivarò d âura a bluchèrel par fèr dâu ciâcher...

F. C.

Cunprèr la biziclatta

Mé avèva apanna cunpé ónng' ân cal dâpp-mezdé che con mî pèder andènn in San Flîs par cunprèr una biziclatta "da òmen", d una mèrca scgnusó (*Impex*) con la ròda dal 28 e al cambi *Simplex* a trî ruchétt. Am èra vló un ân e mèz par mètter da pèrt chi 19.500 franc, vindànd al sulfanèr tòtt quall che ed metâlic l um capitèva stra âl man: i ciùd dal cantîr dal Sbdèl Mazâur, i tundén dal zimânt armè, i stiûp ruznént dal magazén dl'Artigliari... E pò: gnînte cínema o COF o brustulén, par mètter insàmm al mî magàtt. Finè la scòla i mî i um dénn al parmâss d andèr a Bûdri par mustrèr la biziclatta al mî nunén! A ónng' ân, da par mé, dai Prè ed Cavrèra infèn a Bûdri! Cum ai èra urgugliâs ed psair dir ch'a l'avèva cunprè con i mî arsprèmi!

...

Âir a sàñ andè al supermarchè a fèr spaîsa e a m sàñ pèrs a dèr un'ucè al repèrt dâl biziclatt: *mountain-byke*, *tandem*, *city-byke* e vî acsé. Un gudiòl pr i ûc'. Ai ò vèsst a arivèr un cínno ed dîs/ónng' ân cunpagnè da sò pèder. Dâpp avair dè un'ucè svèlta a tòtt al canpionèri, vî ch'î én andè vèrs la câsa spinzànd una biziclatta.

Am é vgnó in amânt un èter cínno che, zincuantasèt ân fâ, al véns fòra da una butaiga in San Flîs, urgugliâus e felîz, con la sò biziclatta nôva col cambi a trî ruchétt.

F. C.

Pirûla

Pirûla l'êra pròpi un predestinè.

Quand sô pèder, mèz inscàjè, al turné dal'ustarî, cavàndes al zigalén dala bâcca, ai dé un ucè ed sgalémmer e al gé:

- *Secânn d mé, lu-lé, con dâu man acsé al pôl fèr sâul al frâb!* - e l andé sóbbit a durmîr.

Sô mèder l'êra ancâura sfiné dal dói, però l'êra mâta dala cuntintazza: al sô prémm fiôl l'êra pròpi un bèl mâsti! Âu, l'avêva fât fadîga, però con l'ajût dla bèglia l'êra arivè d'âura ed sgunbrèr al stanziôl in pôc tânp. Adès ai êra al problèma mégga da pôc ed fèrel grand. Sô maré l'êra un bân diavlàz, mo ai piàsêva un pô tròp al vén e quèsi tòtt i bajûc ch'al ciapêva ai lasêva al'ustarî. La famajja la s'êra slarghè e bisugnèva che anca lî la purtèss a cà un quèlc góbbi par psair magnèr e sicómm ch'l'êra una dòna fôrta, la srêv andè a fèr la lavandèra cme tanti ètri sâu amîghi: an i êra inción problèma.

L'Òlga la taché a lavurèr dâpp a dû o trî dé purtândes drî al pinén. Quand Pirûla l'avêva trî ân, un brótt dé, sô pèder, ch'al fèva al manvèl da muradâur, al casché zâ da un puntàgg' da dîs mèter, e al vanzé sacc. L'Òlga, puvràtta, acsé zâuvna, la vanzé vaddva con un fangén cinén. La misèria l'êra tanta e i fónn ân difèzzil par mèder e fiôl. Pirûla, ch'l'êra dvintè pió grand e l'avêva sänper fâm, a mezdé al s'zuntèva ala fila di puvrètt ch'i andèven ala Pîv da dân Raflén par fèrs dèr una fatta ed pulânt. Dân Raflén l'êra un vèc' sacc stlè con sänper la gâzza al nès pr'al gran fradd e in st mänter ch'al tajèva ä'l fatt, ä'l li cunzèva con ä'l gâzz ch'äl vgnèven zâ dal sô canapiân, mo inción però as lamintèva, parché tòtt quant i avèven al stämmg int i sgarlatón. D'estèd al problèma l'êra un pô pió cén parché lé d'atâuren, in canpâgna, as riusèva a cójjer dla vardûra ed canp e a tór só la frûta patòca crudè zâ dai älber.

I ân i pasènn stramèz a tanti privaziân e tanta fâm e Pirûla a dâgg' ân, pròpi cum l'avêva détt sô pèder, al truvé da lavurèr cme faturén int l'ufizénna ed Gîdi, un frâb ch'l'avêva sâtta ed ló sí o sèt operèri (l'êra riusé a cunvénzer al padrân ch'l'avêva dû ân de pió, véstt ch'l'êra pió èlt dla mèdia). Quand ala fèn dla stmèna al

purté a cà la prémma pèga, l'Òlga la s'mitè a zighèr. Âu, par dîr la verité, con chi sôld lé an se srêv gnanc cunprè un spilén, però la véssta ed ste cinno acsé urgugliâus, l'êra riusé a mòvri la zigarôla. Dâpp a tant tânp, ai êra un'ètra vòlta un òmen in cà!

Pirûla al s'fè vlair bân da Gîdi, parché ai fè da vâdder d'avair una gran vójja ed lavurèr: l'êra sänper al prémm a avrîr butaiga e l'ültum a andèr a cà; al s'ingnèva al mâsum e un pasdén ala vòlta al dvintè ón di operèri pió brèv.

Al mang' al supièva ed cunténnuv l'âria int la fusénna par dèr vigâur al fûg sâtta al carbân e anc d'estèd, quand ai êra un gran caldâz, al n'êra mâi stóff ed smartlèr sâura al ancózzen. In pôc tânp l'êra dvintè un artéssta e i cliént i vlèven che i sù lavurîr i vgnèssen fât da cal ragazlâtt acsé educè e senpâtic.

Un dé al s'adé che, la Dèlma, la fiôla ed Gîdi, cl'a gèva avair sagg' ân, tòtti ä'l vòlt cla pasèva pr'andèr in cà, la slumèva dala pôrta dal curidûr e la fèva bâcca da rédder. Cla ragazôla la i piàsèva dimónndi, però sicómm l'avêva pòra ed fèr un tórt a sô pèder, al stèva int al sicûr e an s'atintèva brîsa ed dichiarèrs. Con al tânp anc Gîdi al s'adé che stra chi dû ai êra dal tånnder e al fô bân felîz ed dèr al sô cunsâns quand Pirûla, fenalmänt, ai dmandé la man ed sô fiôla. I èren pròpi una gran bèla còpia e i tachènn a fèr di prugèt pr'al futûr, anc se in cal mänter ai êra scupiè la guèra.

Un dé ai arivé una cartulénna dal Distrâtt Militèr ch'al le cunvuchèva dänter da trî dé pr'andèr al frânt e Pirûla al zarché ed fèr curâg' ala sô dòna, prumitandi d'an risghèr gnînte e d'artunèr a cà tòtt intîr. La Dèlma, con sô mèder e sô pèder i al cunpagnènn insàmm al'Òlga ala staziân, par fèri i ùltum salût. Al stèva pròpi bân in divîsa mo tòtt quâter i zighèven cme däl funtèn. Al trèno al partè e Pirûla l'andé ed lóng a sbrazèrs fentânt che al trèno al fô in véssta, pr'arspånnder ala Dèlma ch'la svintlèva un fazulâtt bianc. I turnènn tòtt mócc' mócc' vèrs cà, ognón con di brótt pinsîr int la tèsta.

Defâti trî mîs dâpp as presenté in cà un ufizièl in divîsa par fèr ä'l cundugliânz e a dèr l'anónzi che "*Il fante Pietro Vandell*" l'êra "*caduto da*

eroe sul campo dell'onore, durante la seconda battaglia dell'Isonzo, all'assalto del Monte San Michele, sul fronte di Gorizia".

La Dèlma la n's n' in fé mâi una rasân, la se fté ed naigher e la n'vòls pió pinsèr a mètter só famajja. L'Òlga invèzi, dâpp a quâtr ân la véns indenizè con una mdâja "*Forgiata nel bronzo del cannone nemico*".

Pirûla, dal 1938, dâpp avair apusè äli òs int un zimitèri militèr, l'è stè tirè só dala bûsa e méss insàmm a 40.000 sô cunpâgn, int al Sacrèri Militèr ed Redipógglia, e int la lâpid ed brânz con al sô nómm ai é scrètt *Presente*. L'è stè anc furtunè parché tòtt chi èter 60.000 i én stè méss dänter a dâu fòsi cumónni sänza gnanc la sudisfaziân ed fèr vâdder al sô nómm.

Renzo Bovoli

Crònaca d una matérna ed pòra

Secânn da pèrt

Crevalcôr, ä'l nôv e dîs zîrca di véntnôv ed mâz dal 2012 - Fenalmänt al mî zarvèl, cme un vídeo, l'um fâ vâdder che, sâul vént minûd prémma, avän purtè Dagnèl al Nîd.

Ècco al prémm quèl da fèr! Quall, e gnînt èter! A zairc la schèrpa. E i pâgn? T'an vadd t'î fté cunpâgn'un cuntadén? An m'n impòrta un azidóll... E la biziclatta? L'è qualla dl'Anna t'è da tór, qualla col scanén... Qualla l'è in canténna, con la Colnâgo. Un udâur dulzózz ed vén l'inpraggna l'anbiânt. Bisâggna ch'a fâga prèst, parché a sént che lé la pòra l'um ciâpa al stämmg.

Ä'l nôv e vént zîrca - Al nómm ed cà mî l'è al 110, ch'al vòl dîr che la mî strè la tâca un zintunèr ed mèter pió in là, dala zirconvalaziân. Quand arîv là l'è còmm s'a fòss in mèz ala sèna d'un fillm, ón ed quí ed disâster con un mócc' ed cunpèrs. Al tráfic l'è bèle bluchè, l'è incredébbil ch'al séppa suzès in acsé pôc tânp. La zânt i an abandonè ä'l cà e ä'l strè. Una fiumèna la rinpèss i vialètt dóppei, pr'una zirconferânza ed 1600 mèter, datauren al zänter stòric ed Crevalcôr, che stra pôchi âur al dvintarà *zòna râssa*.

Al tare mòt l'à azerè tòtti ä'l sudiziân, inción as vargâggna ed fèr da vâdder i sù sentiment, la sô dspraziân. Chi còrr da una pèrt, chi da cl'ètra, scadagnón vèrs un arcîam. Al mî a l'sò quèl l'è,

mo a fâg fadîga a andèr inànz stra l fîsumèri. A pãns al'Anna. Lî, in cal mumânt, la srà stè al marchè, al'avèrta, al sicûr... O nâ? E Dagnêl? Am tâcca ed saltèr zâ dala biziclatta e druvèrta par fèrum strè, anca mé ai ò dirètt ed pasèr, d andèr vèrs al mî traguèrd.

Âl nôv e mèz zîrca - Tarsânt mèter ch'i n finèssen pió. Fenalmânt a vadd i fangén, fòra, int al zardén. Âl sâu vâus âl n én gnînta in cunfrânt ala cunfusiân e ala frenešî di genitûr e di nûn. Lâur i pèren i pió trancuèll. A zairc sóbbit, ed là dala ramè, mî anvâud. A n al vadd brîsa, e un'âsta dla tannda estîva a sbindlón e l ûrel dâl sirân avésenni e luntèni i um fan crâsser l'angósstia. A còrr al'entrèda col còr in gâula e sóbbit ai vadd: l'Anna con Dagnêl in brâz.

- *Adèsa andân a cà, vaira?* – la fâ lî.

- *Pecchè?* - al dmanda ló.

- *Incû ai é un bèl sâul, e tòtt i ragazû i fan un dé ed vacanza...*

Nuèter a s guardân int i ûc' e arénn vójjia ed zighèr.

Al nôv e trî quèrt - Andân fòra e la confusiân la pèr carsó. Prémma al parèva che scadagnón al savèss cus'l avèva da fèr, adèsa invèzi i pèren tòtt indezîs. Stamaténna nuèter ed Crevalcòr a sân tòtt qué, in sti vialètt unbrûs, sânz savair al parché e al parcómm. Tòtt i vrènn truvèr la strè par turnèr a cà, mo al pèr che una fòrza eceziònèl la s l'impedèssa. Anca nó, con Dagnêl a sèder in vatta al sò scranén tachè al manóbbri dla biziclatta, a vrènn turnèr indrî, vèrs cà, mo an s pâsa da inciónni pèrt. As pâsa sâul pr âl stradlénni ch'âl van vèrs al zanter e a in ciapân ónna, lastrichè ed pardézz, sânz ch'a s adagga dal prîguel.

Al dîs zîrca - Arivân int la ví Matteotti, la strè di pôrdg, ch'l'unéss Pòrta Môdna e Pòrta Bulâggna. Âl nôvvel ed pällver ch'al s vâdden dapartótt âli én la pròva che al teremòt l'à profané al tesòr custodé con argó par di sècol. Crèp dapartótt: int al Palâz Comunèl, ch'l'èra bèle marturiè, int al canpanèll e int la Cîsa, int al Teâter, int l'ex sbdèl dl Oztânt, int al beléssimi cà culurè, méll vòlt fotografè, e adèsa vigliacamânt iluminè dal sâul dla maténna. Pardézz dapartótt, fèn là zâ, al Pòrt, ch'âl vdènn âl batâli stra Bulgnîs, Mudnîs e

Lunbèrd. La stòria la s é farmè. Con sta secânnda scòsa a sân andè int un mânnd nôv. E quí ch'i vòlen pruvèr ed cuntèr quall ch'l'é suzès a quí ch'i an avó la furtónna ed vanzèr ed là, i n al pòlen brîsa fèr parché i telefonén i n funziâninen brîsa. Anca nó a pruvân ed ciamèr nòstra fiòla Lâra, ch'la lavâura a San Pròsper.

- *An ciâpa brîsa...* - la dîs l'Anna.

A sân anca nó dsprè, cme tòtt. S'la n fòss una còsa tragîca, la srèv una còmica.

Âl dîs e vént zîrca - Bisâggna ch'andagga fòra al pió prèst da ste sît, in dôvv a sân arivè par sbali. Âl sirân âl van d lóng a urlèr i sù lamént, i elicòter i rójjen in vatta al nòstri tèst. La zânt i rinpèssen ancâura i vialètt, al pèr che inción vójjia turnèr vèrs la sò cà.

Dâpp zîrca un'âura e mèz dala scòsa arivân fenalmânt dnanz al rastèl dal nòster palâz. Incòsa l'é desèrt e abandunè. Andân d lóng, col magân. Adèsa al pònt d arîv l'é la cà di nûster consòzer, una caslénna col zardén, in dôvv a sperân d avair dâl nutézzi, ed psaires farmèr una quelca âura e psair cundivîder al pais dla dsgrâzia. Fenalmânt Dagnêl al pòl còrrer liberamânt. I s dîsen che nòster zânnder al stâ bân e al pèr che la sò ufizénna la n èva brîsa subé di dân. Dla Lâra invèzi an s sâ ancâura gnînta.

Âl dîs e zinquanta - Bâsta! A n reséssst pió e a dezîd ed partîr par San Pròsper. Bisâggna ch'a vâga in cà par tór âl cèv dla mâchina. Al còr l'um tanpèla da mât, st mântèr ch'avèrr la pòrta; la pòra l'um ciâpa âl vésser.

Dântèr ai é un gran sgunbéi, cme s'ai fòss pasè un gran vânt. I quèder i én tòtt stûrt, l'arlói l'é fairum al urèri dla scòsa, ai é dla ròba par tèra, dimónndi l'é bèle ràtta. In sèla una pèrt dal pavimânt l'é arcuèrta d un léccuid scûr e udurâus: dâl butèlli ed licuòr âl s én arbaltè avrànd al spurtèl dal mòbil, e âli én caschè par tèra, insàmm ai bichîr, regâl dal nòster matrimòni.

Bisâggna ch'a vâga in bâgn a scarghèr la tensiân e, pasànd pr al curidûr, a vâdd di lîber par tèra, i spurtî e i casètt avèrt, âl scrân spustè.

Ai ò lasè la pòrta avèrta, in chès ch'èva da scapèr in fûria, e ecco che, in vatta al óss, ai è la Lâra. A n l'avèva mâi vèsta acsé stravòlta. La m abràza

fòrt. La mî cèrta! Fòrsi i mirâcuel i eséssten da bân!

- *Che pòra, papà, che pòra! Di pardózz i um caschèven adòs st mântèr ch'andèva zâ pr âl schèl, e ai èra dâl crèp gròsi acsé int i mùr!*

Zîga, sé, zîga! A vrèv fèrel anca mé, mo a n sân brîsa bân.

- *Dâi, l'inpurtânt l'é ch'a stân tòtt bân...* - a dégg, e in cal mântèr a sèr l'óss ed cà, lasànd ed là silânzi, deolaziân e pòra. Chisà quand a turnarân a stèri!

In canténna a m tâuren a mètter i pâgn ch'avèva quand ai é tachè sta giurnèta. Âl ròd dla Colnâgo âli én zircundè da di vîder ed butèlli, da Pignulâtt e Lanbróssc.

Âli ónng' e ventzènc zîrca - Tòtt a sèder d atâuren a un tavlén, int al zardén di consòzer, a sân drî a sgranèr l'arvâja ch'ai ò còlt stamaténna. Ogni tant ai pâsa un quelcón ch'al cânta la sò esperiânza. Sé, parché sâul dâu âur fâ ai èren tòtt dla zânt normèl, adèsa a sân int un teritòri difarânt, int un *cratèr*. E defâti ecco un'ètra scòsa, ch'l'arnòva la pòra e la cunsapevulazza dal futûr ch'al s aspèta.

P.S. - *4 ed zógg, âl sí e un quèrt dla sîra* -

A Dagnêl ai piès dimónndi d andèr in dânnel.

- *Piò fòrt, nonno!*

Incû l'é pió ciacaré dal sòlit. Un bèl mumânt al fâ:

- *Ai tarmèva incòsa, al esîl, e i ragazû i avèven pòra...*

Avànz sânz paròl, arîv d âura a dmandèri:

- *Anca té, avèvet pòra?*

- *Eh, sé...*

- *Mo nâ, té t î bèle un umarén, e i umarén i n an mâi pòra, vaira?*

L'um guèrda con un surîs, al pèr rasicurè e cunvént.

Al teremòt al parâzza incòsa. Anc âli etè.

Renzo Fantoni

(trad. in bulgnais dala Nòccia d Bastèl)

Al supermercè

Un dscâurs che as sént a fèr sânpèr pió spass e da sânpèr pió zânt l'é quall che âl vèci butaig tradiziònèl ed Bulâggna âli én drî a scunparîr. Di latèr, di drughîr, di marzèr, di frutarû, di lardarû, di cartulèr e ví acsé, as in

câta sänper, anc se a tgnîr bòta ai é vanzè di furnèr e di pchèr. Quî che i stûdien e i s n intânnden i dîsen che la câulpa l'è di supermarchè in dôvv l'è pió fâzil fèr la spaisa, dâto che lé as trôva tótt i artéccuel ed tótti âl mèrc, dal pió famâusi a qualli mâi sintó minziunèr e una espuziân dla mercanzî in bèla véستا, âl confeziân elegantî e culurè e pò... al luvàtt dâli ufèrt con dâl bâz ch'i n s pòlen rifiutèr: cum as fâ a arnunzièr ala prupòsta "prendi tre e paghi due" opûr al zincuânta dal zânt ch'l'è pò la metè? Al ingrès dl'IPERCOOP, dla CONAD, dl'ESSELUNGA o d un èter, la sèna l'è sänper prezîsa parché al nómm dal supermarchè an cânta gnînta ed frânt ai frecuentadûr ch'i pèren fât con al stanpén.

Maré e mujèr dai s-sânta ai stant'ân, lé dnanz ala pòrta automática ch'l'è drî a avrîres, lî la fâ, la dîs:

- Èt l'éuro pr al carèl?
- Sé ch'a l'ò! Adès a vâg a tôrel.
- T'ît arcurdè ed purtèr al giurnalén con âli ufèrt dla stmèna?
- Se ch'a l'ò purtè! Tal qué... tò mó!
- E la bûrsa, cla granda ed plâstica?
- Ecco, l'è qué, anc se la bûrsa pió granda t'î té!

E qué ai cminzéppia al viâz stra âl cursî. Chi tén balén, al nuvanta dal zânt l'è lî e ló al barbóttla quèl ogni tant par pruvèr ed dîr la sò.

- Qué, vâddet, ai é la pâsta al zincuânta dal zânt, acsé a tôren dû pâc da mèz chillo as in pèga sâul ón... Tûn zâ dû ed gramagga, dû ed spaghètt quî pió grustén, dû ed rigatoni e dû ed macarón.

- Scûsum bân sèt: et vû cunprèr quâter chillo ed pâsta quand nuèter a in cusân un étto, a magnân tótt dû e brîsa pió ed trai vòlt la stmèna! Èt pòra ch'ai véggna la guèra, par fèr ste rifurnimânt?

E sänza che lî la s n adâga al lâsa pèrder i rigatoni e i varmizî.

- Adès andân a vâdder l'òli d ulîva, anc quall in ufèrta.

La s invèjja dezîsa con la sicurazza ed chi sà cus'ai é da fèr e in dôvv andèr, mo dâpp a trai o quâter cursî la s afairma e pò la dîs:

- I an d'avàiri cambiè sît... l'è sänper stè qué!

Sänza mâi avrîr bâcca ló ai tén drî stramèz ai curidûr pèn ed zânt in zair-

ca ed bâz.

- Eh... guèrda: qué ai é i detersîv ch'a in ò pròpi ed bisâggn par la lavatrîz e anc par la lavapiât! Dânc: dâu confeziân ed pällver da dû chillo par la bughè e dû flacón ed savân léccuid profumè al limân par piât e tegâm; stâ bân aténti t an tói quî al'asâ!

Ló, paziânt, al cârga däntr al carèl scatlón e butèlli. Pr una mezurténna i nûster dû spûs, insâmm a una zincuânténna ed còpi cme lâur, i pâsen da una cursî a cl'ètra a fèr rifurnimânt d ogni gèner ed mercanzî e a un zèrt mumânt ai arîva d oblîg al bisâggn d andèr a pisèr: csa vlîv mâi, la pròstata l'â âl sâu esigiânz. Mé an ò mâi frecuentè i bâgn dâl dòn mo ai ò una zèrta esperiânza ed quî pr i òmen e brîsa sâul al supermarchè, mo anc a cafâ, ala staziân, al cinnema, insâmma: in tótt i lochèl pòbblic, e a v pòs garantîr che an i é inciónni difarânz. In tèra, d intâuren al vâter, ai é sänper un lagàtt che mé a zairc d an pistèr, mo al n é brîsa fâzil dâto la sò estensiân e am vén da pinsèr che âli ucarénni di òmen ch'i van a fèr la sò âcua int i bâgn pòbblic âl séppen fâti cme âli ucarénni ed Bûdri, sbusanè par d zà e par d là, in manîra che a se spisâja da tótti âl band.

L'últma aventûra l'è qualla dla fila ala câsa dâto che as zairca d andèr int la pió cûrta, sâul che quall ch'al cânta an é brîsa la lungazza dla fila mo la quantità ed spaisa dänter al carèl e l'ismidûra di cliènt, da quî che i peghèn col *bancomat* mo i n s arcòrden pió al nómm a quî ch'i n an brîsa marchè al prèzi int al sacàtt dâl patèt. Bân o mèl la maténna dla spaisa al supermarchè la finèss al mumânt ed dscarghèr la ròba; e adès lî, ed sicûr, la dîs:

- Azidânt ala tô fûria; vâddet, a s sän dscurdè l'òli!

Ló al fâ cânt d an sènter dâto che l'è drî a pinsèr cum al pòl èser ardótt al gabinàtt in cà ed quî dal'ucarénna ed Bûdri...

Elio Evangelisti

La siânza di nûster vîc'

Stramóni (*Datura stramonio*) - stramonio, noce puzzolente, frequente ne' luoghi incolti e orti di campagna, facile a riconoscersi per il suo odore, che previene; detta anche *trânba dal*

giudèzzi e da taluno erba dei ladri, perchè si vuole che questi un tempo la usassero per narcotizzare le vittime. In medicina si usano le foglie, per un principio simile all'atropina, che contengono; ma l'uso è limitatissimo, e se ne fanno sigarette per l'asma, le tossi ostinate, le forme bronchiali irritative. Il seme è pure velenoso.

Sulfanèl (*medicago falcata*) - erba medica a fiori gialli, nei prati e margini de' fossi, meno dannosa della sativa alle bestie.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmer 132 dal 2014

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpani

Deségn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dôvv an i é brîsa indiche l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzili da capîr l'è quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

FONDAZIONE
DEL
MONTE
1473

Andè bän int al canèl!

Arena del Navile/Ponte della Bionda
Via dei Terraioli (zona Corticella)

Direzione artistica:
Fausto Carpani

COMUNE DI BOLOGNA
Quartiere Navile

Da sabato 21 giugno a domenica 20 luglio, tutte le sere.

Apertura stand gastronomici ore 19.

Inizio spettacoli alle 21,30 circa.

Ingresso a offerta libera.

MESE di GIUGNO

Sabato 21	Nell'ambito della "Festa delle Musiche", organizzata dalla Fondazione del Monte , l'Orchestra di Massimo Budriesi con Marco e Paolo Marcheselli per una serata dedicata alla filuzzi bolognese e ai balli tradizionali con la partecipazione dei suonatori della Valle del Savena.
Domenica 22	Tradizionale "Festa del Ponte" nella ricorrenza del decimo anniversario del restauro del Ponte della Bionda. Nel corso della serata verrà proiettato un interessante documentario di Ivo Passarini sul Canale Navile e il Ponte della Bionda. Con Gigén Lìvra - Fausto Carpani - Antonio Stragapede - Sisén e altri.
Lunedì 23	Alberto Zerbini e Paolo Fantoni in "Sognavamo la <i>Fender</i> STRATOCASTER"
Martedì 24	Per la prima volta nell'Arena del Navile Vittorio Bonetti in "si fà presto a dire piano bar..."
Mercoledì 25	La Compagnia Al Nòstar Dialàtt di Castenaso nella commedia brillante "Mo ed chi èla fiòla?" tre atti di Gianfranco Bariselli.
Giovedì 26	"Ma come eravamo belli negli anni '60!" parole, musica e atmosfere di quei più o meno mitici anni con il gruppo "I soliti ignoti".
Venerdì 27	"Ora e sempre: Resistenza!" con i Mulini a vento e il Coro delle Mondine di Bentivoglio.
Sabato 28	"La mosca" spettacolo di cabaret di e con Giorgio Comaschi
Domenica 29	A cinquant'anni dallo storico spareggio BOLOGNA-INTER all'Olimpico: Giorgio Comaschi in "Commendator Paradiso".
Lunedì 30	Grande musica con Vincenzo Serra, Daniele Dall'Omo, Carlotta Serra, Paolo Bini.

MESE di LUGLIO

Martedì 1	Gian Piero Sterpi e la Compagnia piùOMENO in "2051 odissea nell'ospizio"
Mercoledì 2	Karaoke con Luca Lazizzera
Giovedì 3	"Che scuèdra, ragàz..." per la prima volta nell'Arena Fausto Carpani con il Gruppo Emiliano
Venerdì 4	...ancora il Gruppo Emiliano (Paolo Giacomoni, Marco Chiappelli, Gian Emilio Tassoni, Roberto Losi)
Sabato 5	"Quando i portici erano di legno", casi, personaggi, luoghi del medioevo bolognese raccontati e cantati da Fausto Carpani con Antonio Stragapede e con le immagini di Matitaccia.
Domenica 6	Balli popolari con "La Violina"
Lunedì 7	Karaoke con Luca Lazizzera
Martedì 8	Dalla Romagna con... buonumore arriva Sgabanaza.
Mercoledì 9	"Ilusion de una noche" con il gruppo Ave de Paso (Zaira Magurano, Peppe Aiello, Antonio Stragapede, Enrico Pelliconi, Danilo Mineo, Francesco Quero)
Giovedì 10	Il duo chitarra e voce Marco Magrini e Cristina Sagliani in "...se tutte le stelle del mondo", omaggio a Lucio Dalla.
Venerdì 11	Tornano i Cisalpipers , cornamuse e pive emiliane.
Sabato 12	Gian Piero Lucchi & Gian Piero Sterpi in "Magiche risate", spettacolo di magia comica e cabaret.
Domenica 13	Un grande ritorno: Lele Chiodi e "I viulàn", gruppo vocale strumentale di grande prestigio.
Lunedì 14	Grande musica con Antonio Stragapede, Gianni Calcaterra.
Martedì 15	La Compagnia Pomodoro in "Ospiti" di A. Longoni con Laura Asti, Silvano Cavallina e Gianluca Lai - regia di Alessandro Calò - aiuto regia Carolina Borghi.
Mercoledì 16	"Visioni Acustiche" con Stefano Clai (chitarra) e Simona Acquaviva (voce).
Giovedì 17	I Burattini di Riccardo in "Fagiolino medico per forza".
Venerdì 18	"Vince Forlani & Elastikoband" un viaggio sulle strade della musica: folk, pop, country.
Sabato 19	La Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista", due atti di Carpani e Nanni.
Domenica 20	Gran finale con Fausto Carpani - Gian Piero Sterpi - Graziella Gandolfi - Roberta Nanni - Alberto Zerbini - Paolo Fantoni e altri.

In collaborazione con

Cremeria Navile

Via della Beverara 150 A/B

VENTURA
VIA MARCONI, 84 - CASALECCHIO DI RENO - BO - TEL. 051 / 57.22.18 - 57.54.72
• TV LCD e PLASMA • DVD • ALTA FEDELITÀ • TELEFONIA • BRICOLAGE • MOBILI
• ARTICOLI DA REGALO • CASALINGHI • LISTE NOZZE • ELETTRODOMESTICI
• ARGENTERIA • VENDITA e NOLEGGIO PIANOFORTI • CONDIZIONAMENTO
• BIANCHERIA PER LA CASA • ABBIGLIAMENTO UOMO DONNA BAMBINO

I MATTI DELLA POLENTA

Via Sant'Isaia 84/A